

Одеський національний університет імені І.І.Мечникова
Кафедра теорії та практики перекладу

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи
професор Хмарський В.М.

09

2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ до перекладознавства

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Спеціальність: 035 Філологія

Спеціалізація: 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська

Освітньо-професійна програма: Германські мови та літератури (переклад
включно), перша – англійська

2020

Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни «Вступ до перекладознавства»

Розробники: Кирилова М.Д., к.філол.н, доцент, доцент кафедри теорії та практики перекладу.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії та практики перекладу

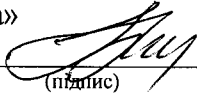
Протокол №1 від 28 серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(Матузкова О.П.)

Погоджено з гарантом ОПП «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

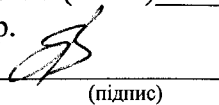

(підпис)

(Кравченко Н.О.)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) _____ факультету РГФ

Протокол №1 від 30 серпня 2020 р.

Голова НМК

(підпис)

(Телецька Т.В.)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри теорії та практики перекладу

Протокол №1 від 30 серпня 2021 р.

Завідувач кафедри

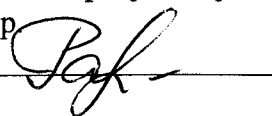

(підпис)

(Матузкова О.П.)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри теорії та практики перекладу

Протокол №1 від 25 08 2021 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Раєвська І.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денне форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість кредитів –3/3 Годин –90/90 Залікових модулів – 1/1 Змістових модулів –2/2	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Обов'язкова	
	Спеціальність: 035 Філологія		
	Спеціалізація: 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська	Рік підготовки:	
		2-й	3-й
	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Семестр	
		3-й	5-й
		Лекції	
		20	10
		Практичні, семінарські	
		16	4
		Самостійна робота	
		54	76
Форма підсумкового контролю: іспит			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна "**Вступ до перекладознавства**" є першим програмним курсом, безпосередньо пов'язаним з теорією та практикою перекладу. Він, займається виявом та описом об'єктивних закономірностей процесу перекладу, в основі яких є особливості структури та правил функціонування мов, що беруть участь у цьому процесі. Уміння та навички студентів неможливі без знань як теоретичних питань, так і практичного володіння перекладацькими прийомами, які послідовно розглядаються у даному курсі.

Основною **метою** даної програми є формування загальних та фахових компетентностей у студентів, формування мотивації до здійснення професійної діяльності з урахуванням світового та вітчизняного досвіду вивчення мови; ознайомити студентів з предметом перекладознавства як міждисциплінарної галузі знань та і основними розділами; подати головні поняття загальної та часткових теорії перекладу; розглянути історичні особливості процесу перекладу, еволюцію принципів та засобів різних видів перекладу; досягнення високого рівня загальної культури. Основна мета обумовлює вирішення наступних **завдань**: ознайомити студентів з теоретичними засадами; сформуванню у студентів мовленнєві навички і уміння проводити аналіз способів передання змісту оригіналу та тих трансформаційних процесів, які мають місце при його відтворенні у мові перекладу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати: основні теоретичні засади щодо видів перекладу, поняття еквівалентності, перекладацькі прийоми і трансформації, основні лексичні та граматичні проблеми, з якими стикається перекладач в процесі перекладу.

вміти: застосовувати теоретичні знання щодо перекладацьких проблем, роботи зі словниками, досягнення адекватності перекладу при виконанні конкретних перекладацьких завдань; проводити порівняльний аналіз текстів оригіналу та перекладу.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК09. Здатність спілкуватися іноземними мовами.

ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК02. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

СК03. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов, що вивчаються.

СК04. Здатність аналізувати соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію.

СК06. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі у різних жанрово-стильових різновидах

і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

СК09. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів іноземними мовами.

Очікувані результати навчання:

ПРН 06. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання

У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати: основні закономірності перекладацької діяльності, особливості процесу перекладу: етапи та моделі перекладу, основні види перекладацьких відповідностей та трансформацій; правила дотримання лексичних, граматичних, синтаксичних і стилістичних норм у перекладі; основні способи досягнення еквівалентності у перекладі.

вміти: використовувати отримані теоретичні знання на практиці в ході рішення конкретних перекладацьких завдань, а саме вміти визначити спосіб перекладу в залежності від жанрово-стилістичної приналежності тексту та контекстуальної ситуації, довести доцільність / недоцільність перекладацького рішення, вміти запропонувати власне перекладацьке рішення; використовувати методи і знання в області теорії перекладу заради свого інтелектуального розвитку, підвищення культурного рівня та професійної компетенції.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Теоретичні проблеми перекладу.

Тема 1. Переклад як діяльність. Визначення поняття "переклад" – еволюція поняття. Об'єкт та предмет перекладознавства.

Тема 2. Способи перекладу та їхня класифікація. Лінгвістичні моделі перекладацької діяльності.

Тема 3. Лексикографічна складова перекладу. Типи словників та їхня роль при виконанні перекладу. Складнощі роботи з варіантними відповідниками.

Тема 4. Поняття еквівалентності в сучасному перекладознавстві. Типи еквівалентних відносин. Теорія рівнів еквівалентності та їхнє практичне застосування при перекладі.

Змістовий модуль II. Лексичні особливості перекладу.

Тема 5. Лексичні трансформації: конкретизація, диференціація, генералізація, смисловий розвиток, антонімічний переклад, цілісне перетворення, компенсація значень.

Тема 6.Перекладацькі прийоми: додавання, опущення, перестановки, заміни. Об'єктивні та суб'єктивні фактори при застосуванні перекладацьких прийомів.

Тема 7.Переклад фразеології: класифікація фразеологічних одиниць. Фразеологічні та нефразеологічні способи передачі фразеологем.

Тема 8.Неологізми як джерело розширення словникового складу мови. Способи утворення неологізмів, проблеми перекладу неологізмів та шляхи їхнього подолання.

Тема 9.Проблеми перекладу безеквівалентної лексики. Класифікація безеквівалентної лексики. Способи передачі такої лексики в тексті перекладу: транскрипція, транслітерація, калькування, описовий переклад.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п	лаб	ср		л	п	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль I. Теоретичні проблеми перекладу.										
Тема 1. Переклад як діяльність. Визначення поняття "переклад" – еволюція поняття. Об'єкт та предмет перекладознавства.	8	2			6	10	2			8
Тема 2. Способи перекладу та їхня класифікація. Лінгвістичні моделі перекладацької діяльності.	10	2	2		6	10	2	2		6
Тема 3. Лексикографічна складова перекладу. Типи словників та їхня роль при виконанні перекладу. Складнощі роботи з варіантними відповідниками.	10	2	2		6	10				10
Тема 4. Поняття еквівалентності в сучасному перекладознавстві. Типи еквівалентних відносин. Теорія рівнів еквівалентності та їхнє практичне	8	2			6	10				10

застосування при перекладі.										
Разом за змістовим модулем 1	36	8	4		24	40	4	2		34
Змістовий модуль II.Лексичні особливості перекладу.										
<i>Тема 5.</i> Лексичні трансформації: конкретизація, диференціація, генералізація, смисловий розвиток, антонімічний переклад, цілісне перетворення, компенсація значень.	12	2	4		6	12		2		8
<i>Тема 6.</i> Перекладацькі прийоми: додавання, опущення, перестановки, заміни. Об'єктивні та суб'єктивні фактори при застосуванні перекладацьких прийомів	12	4	2		6	12	2			8
<i>Тема 7.</i> Переклад фразеології: класифікація фразеологічних одиниць. Фразеологічні та нефразеологічні способи передачі фразеологем.	10	2	2		6	12	2			8
<i>Тема 8.</i> Неологізми як джерело розширення словникового складу мови. Способи утворення неологізмів, проблеми перекладу неологізмів та шляхи їхнього подолання.	10	2	2		6	12	2			8
<i>Тема 9.</i> Проблеми перекладу безеквівалентної лексики. Класифікація безеквівалентної лексики. Способи передачі такої лексики в тексті перекладу: транскрипція, транслітерація, калькування,	10	2	2		6					10

описовий переклад.									
Разом за змістовим модулем 2	54	12	12		30	50	6	2	42
Усього годин	90	20	16		54	90	10	4	76

5. Теми семінарських занять.

Семінарські заняття навчальним планом не передбачені.

6. Теми практичних занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денне/заочне
1	Тема 2. Способи перекладу. Класифікація способів перекладу. Виконання вправ, обговорення проблемних питань, аналіз способів перекладу у запропонованих відрізках тексту.	2/2
2	Тема 3. Типи словників та складнощі роботи з варіантними відповідниками. Виконання вправ, відпрацювання підбору варіантного алгоритму за запропонованим алгоритмом.	2/-
3	Тема 5. Лексичні трансформації. Виконання вправ, обговорення проблемних питань, аналіз лексичних трансформацій у запропонованих відрізках тексту.	4/2
4	Тема 6. Перекладацькі прийоми. Виконання вправ, обговорення проблемних питань, аналіз перекладацьких прийомів у запропонованих відрізках тексту.	2/-
5	Тема 7. Переклад фразеології: класифікація ФО, способи передачі. Виконання вправ, складання глосарію ФО за способами передачі.	2/-
6	Тема 8. Переклад неологізмів: способи утворення, труднощі перекладу. Виконання вправ, складання глосарію неологізмів за способами утворення та перекладу.	2/-
7	Тема 9. Переклад безеквівалентної лексики. Виконання вправ, аналіз стратегій перекладу безеквівалентної в запропонованих уривках текстів.	2/-
	РАЗОМ	16/4

7. Теми лабораторних занять.

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денне/заочне
1	Тема 1. Переклад та суміжні науки. Лінгвістичний підхід до	6/8

	перекладу. Фактори, які впливають на процес та результати перекладу (підготовка (за вибором) презентації або доповіді).	
2	Тема 2. Способи досягнення адекватності при перекладі. Перекладацькі прийоми (підготовка (за вибором) презентації або доповіді).	6/6
3	Тема 3. Інтернаціональна лексика та хибні друзі перекладача (підготовка (за вибором) презентації або доповіді).	6/10
4	Тема 4. Евфемізми: Що це за слова? (підготовка (за вибором) презентації або доповіді).	6/10
5	Тема 5. Популярна лексика. Кліше в англійській мові. Особливості перекладу (підготовка (за вибором) презентації або доповіді).	6/8
6	Тема 6. Способи перекладу заголовків (підготовка (за вибором) презентації або доповіді).	6/8
7	Тема 7. Передача многофункціональних слів (підготовка презентації або доповіді).	6/8
8	Тема 8. Неологізми: способи утворення та перекладу. Втрата неологізмом статусу неологізму (підготовка презентації або доповіді).	6/8
9	Тема 9. Проблема виділення та класифікації безеквівалентної лексики (підготовка презентації або доповіді).	6/10
	РАЗОМ	54/76

9. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання навчальним планом не передбачено.

10. Методи навчання

Словесні: лекції, зокрема, лекції з аналізом конкретних ситуацій та ін.), розповідь, пояснення, бесіда, дискусія. *Наочні:* мультимедійні презентації, презентація результатів власних досліджень. *Практичні:* вправи; тренувальні вправи; практичні роботи; виконання індивідуальних завдань.

11. Методи контролю

Методи поточного контролю: усне опитування, участь у дискусії контрольні письмові роботи, оцінювання виконання самостійних завдань, оцінювання доповідей.

Методи періодичного контролю: бланковий тест, письмовий переклад запропонованого тексту з аналізом.

12. Питання для підсумкового контролю

1. Переклад як діяльність. Визначення поняття "переклад".
2. Які суміжні науки впливають на переклад?
3. Визначте об'єкт, предмет та задачі теорії перекладу.
4. Яка мета порівняльного аналізу оригіналу та перекладу?
5. Надайте характеристику основних класифікацій видів перекладу.
6. Що таке рівнозначність перекладу.

7. Одиниця перекладу. Різні підходи.
8. Основні види письмового перекладу та їхні характеристики
9. Основні види усного перекладу та їхні характеристики.
10. Лінгвістичні моделі перекладацької діяльності.
11. Різниця між еквівалентним та адекватним перекладом.
12. Роль словнику при перекладі. Тлумачні та двомовні словники.
13. Окресліть основні етапи роботи перекладача з словниками.
14. Способи досягнення адекватності при перекладі.
15. Перекладацькі прийоми – загальні характеристика.
16. Типи еквівалентних відносин. Теорія рівнів еквівалентності.
17. Основні групи трансформацій: підходи до класифікації трансформацій.
18. Окресліть основні лексичні трансформації та особливості їхнього застосування.
19. Окресліть основні граматичні трансформації та особливості їхнього застосування.
20. Окресліть основні лексико-граматичні трансформації та особливості їхнього застосування.
21. Поясніть наступні поняття: конкретизація, диференціація, генералізація,
22. Поясніть наступні поняття: смисловий розвиток, антонімічний переклад.
23. Поясніть наступні поняття: цілісне перетворення, компенсація значень.
24. Які перекладацькі прийоми ви знаєте?
25. Назвіть основні типи фразеологем.
26. Назвіть основні фразеологічні способи перекладу фразеологічних одиниць.
27. Назвіть основні нефразеологічні способи перекладу фразеологічних одиниць.
28. Назвіть основні способи утворення неологізмів.
29. Як способи перекладу неологізмів пов'язані зі способом їхнього утворення?
30. Назвіть основні групи лексем, що традиційно відносяться до безеквівалентної лексики?
31. Окресліть основні способи перекладу безеквівалентної лексики.
32. Окресліть різницю між інтернаціональною лексикою та хибними друзями перекладача. Наведіть приклади.
33. Поясніть особливості формулювання англійського заголовку.
34. Окресліть способи перекладу заголовку.
35. Поясніть поняття «евфемізм» та способи перекладу таких лексем.
36. Окресліть основні підходи до перекладу кліше.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

У ході поточного контролю поточного контролю студент може отримати максимальну оцінку (100 балів) за кожну тему змістового модуля. Відповідь під час іспиту теж оцінюється за 100-бальною шкалою. Фінальна оцінка з навчальної дисципліни це середнє арифметична сума балів за поточний контроль та підсумковий контроль.

Поточний контроль									Підсумковий контроль (іспит)	Загальна оцінка
Змістовний модуль №1				Змістовний модуль №2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту та диференційного заліку	для заліку
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Рекомендована література

Методичне забезпечення

1. Кириллова М.Д. Робоча програма навчальної дисципліни «Вступ до перекладознавства» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності: 035 філології, спеціалізації: 035.041. Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська. Освітньо-професійна програма: 035.041. Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська. Одеса: ОНУ, 2020. 12 с.

Основна

1. Карабан В. І. Переклад з української мови на англійську. Навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2013. 608 с. https://chtyvo.org.ua/authors/James_Mace/Pereklad_z_ukrainskoi_movy_na_anhlii_sku_movu/
2. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). Підручник. Вінниця: Нова Книга, 2015. 448 с. <https://nk.in.ua/pdf/1530.pdf>
3. Newmark Peter. A Textbook of Translation. Longman, 2013. 292 p.
4. Nida Eugene A. Language Structure and Translation Essays. Selected Introduction by A. S. Dil. Stanford: Stanford University Press, 2010. 284 p. <https://archivebooks.online/download/4715293-nida-eugene-language-structure->

Додаткова

5. Білоус О. М. Теорія і технологія перекладу. Курс лекцій: доопрацьований та доповнений. Навчальний посібник для студентів перекладацьких відділень. Кіровоград, РВВКДПУ ім. В.Винниченка, 2013. 200с.
<https://docplayer.net/73767245-O-m-bilous-navchalniy-posibnik-dlya-studentiv-perekladackih-viddilen.html>
6. Кияк Т., Науменко А., Огуй О. Перекладознавство (німецько-український напрям) / Т.Кияк, А.Науменко, О.Огуй. Чернівці: Букрек, 2014. 640 с.
7. Landers C. E. Literary translation. A Practical Guide. New York, Clevedon: Multilingual Matters, 2011. 214 p.